

Humanitaire interventie

Presentatie voor de Samen op Weg Kerken

Inhoudsopgave

- **Wat is humanitaire interventie?**
- **Belang voor de kerken**
- **Voorgeschiedenis**
- **Thema's voor de kerken**
- **Slot**

Definitie

Humanitaire interventie
is ingrijpen met militair geweld om
een einde te maken aan
grootschalige schendingen van de
rechten van de mens.

Humanitaire interventie

Varianten:

- **Met toestemming**

VN Veiligheidsraad

- **Zonder toestemming**

VN Veiligheidsraad

Wat is het wel??

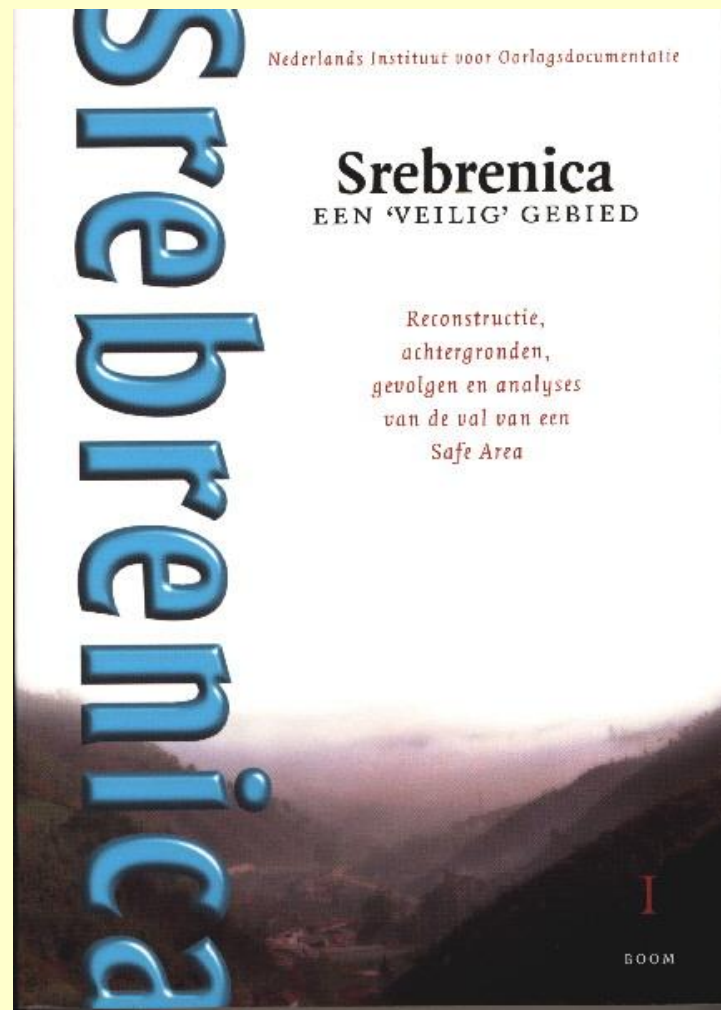
Wat is het niet !!

Effectiviteit

Humanitaire bewogenheid en politieke ambities dreven Nederland naar een ondoordachte en nagenoeg onuitvoerbare vredesmissie.

**Persbericht NIOD bij uitgifte
rapport op 10 april 2002**

Legitimiteit

“Wij zijn getuige van een daad van verbijsterende wetteloosheid, nu een handvol prachtige en rijke landen zichzelf beschouwen als de maatstaf van goed en kwaad en de wil vertrappen van mensen die anders wensen te leven.”

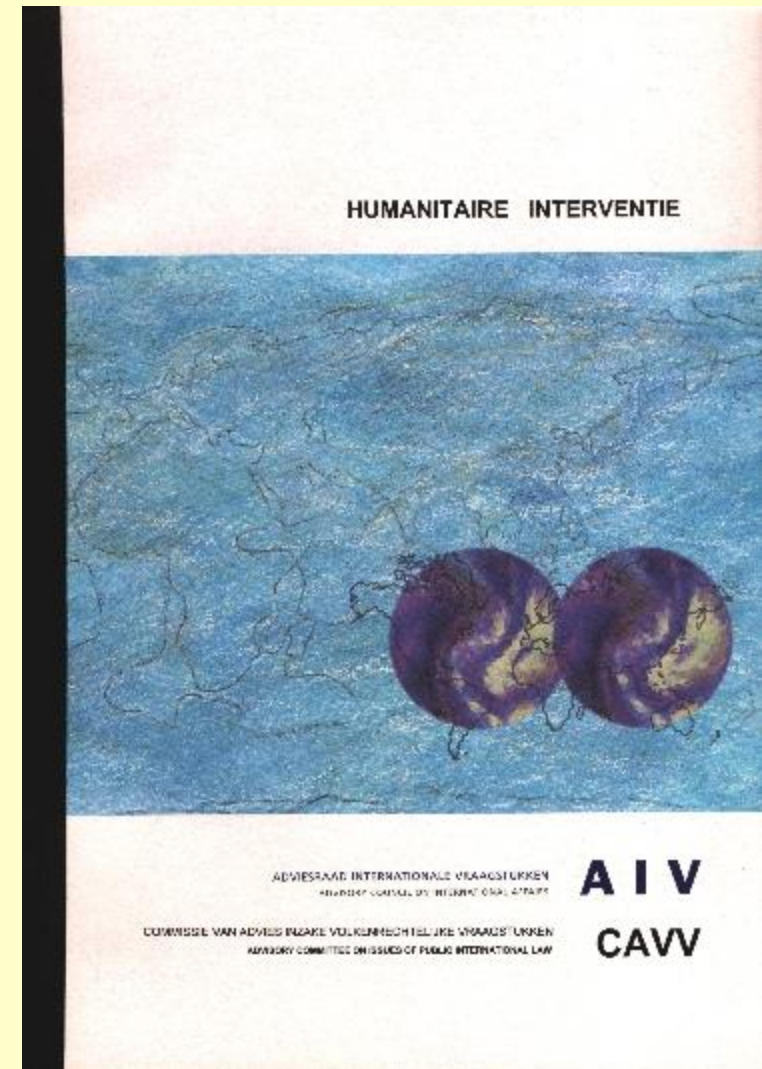

Patriarch Alexey II van Moskou, 20 april 1999, over de NAVO bombardementen op Servië en Kosovo.

Kern van de discussie

NOOD BREEKT WET (?)

- gaat humanitaire interventie nieuw recht worden
- is humanitaire interventie wettelijk toe te staan bij een humanitaire noodsituatie

Belang voor de kerken

- **Noodzaak tot verdere vernieuwing van de internationale rechtsorde**
- **Vernieuwing van de normatieve grondslag van de Nederlandse krijgsmacht**
- **Pastorale begeleiding van uitgezonden militairen en hun relaties**

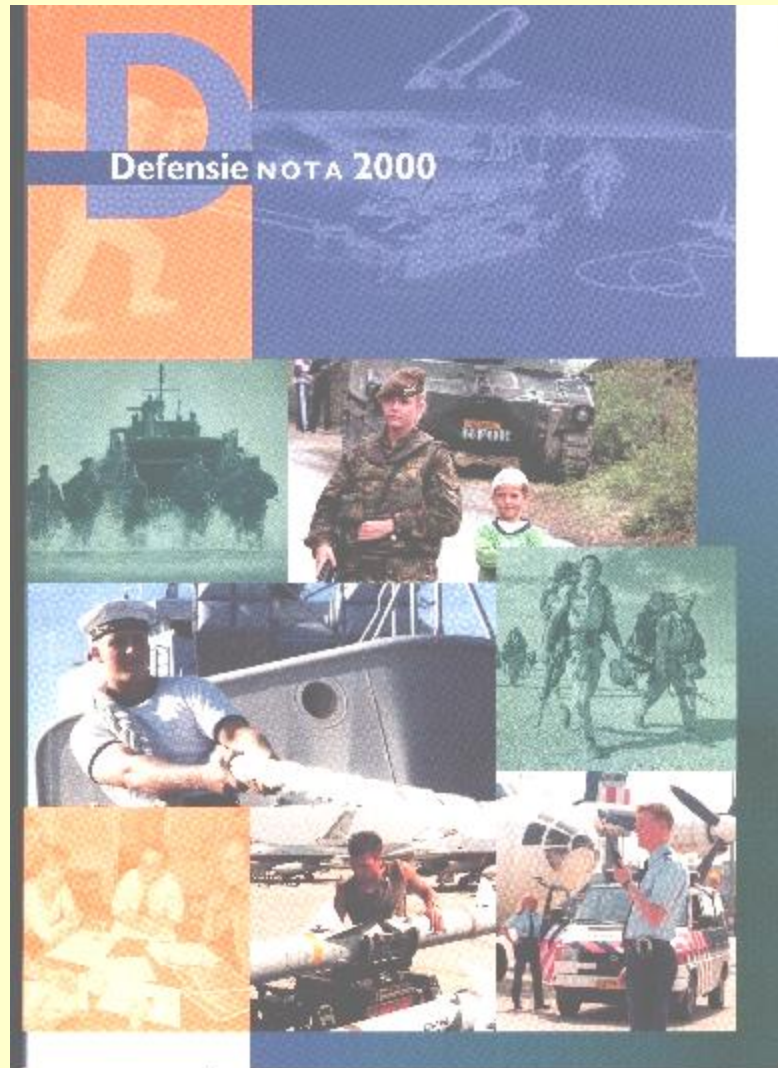
Defensienota 2000

Van:

**Verdediging
grondgebied**

Naar:

**Vredesoperaties
wereldwijd**

Reacties van de Kerken

'VREDE IS VRUCHT DER GERECHTIGHEID'

"De bijbelse overtuiging leert ons, dat vrede (zoeken) in de ruimte zit van het wraak meer is dan de afwezigheid van oorlog. Er is geen werkelijk vrede als gerechtigheid en recht door allen hersteld worden. Het is het plaatsen van de rol van de krijgsmacht in dit bredere kader maakt verstandelijk van de daaropvolgende normen en waarden noodzakelijk. Met nadere aandacht de rol van de krijgsmacht in dienst van een vredes- en veiligheidspolitiek moet het oog op bevordering van de internationale rechtsside gericht worden. Dit schrijven de drie grote protestantse kerken in een gezamenlijke bijdrage aan de Strategische Toekomststudie.

De drie Nederlandse kerken van de Protestantse Kerk in Nederland, de Rooms-Katholieke Kerk en de Evangelische Kerk in Nederland, hebben gezamenlijk een bijdrage geleverd aan de Strategische Toekomststudie van de Defensie. Het document wordt samen gestuurd door de Nederlandse Hervormde Kerk, de Evangelische Kerk in Nederland en de Rooms-Katholieke Kerk in Nederland. Het document is gebaseerd op de Bijbelse overtuiging dat vrede niet is afwezigheid van oorlog, maar dat vrede een vrucht is van gerechtigheid. Het document is gebaseerd op de Bijbelse overtuiging dat vrede niet is afwezigheid van oorlog, maar dat vrede een vrucht is van gerechtigheid.

Vrede is de afwezigheid van oorlog, maar vrede is niet afwezigheid van oorlog. Vrede is de afwezigheid van oorlog, maar vrede is niet afwezigheid van oorlog. Vrede is de afwezigheid van oorlog, maar vrede is niet afwezigheid van oorlog.

'LEGERKORPS BLIJFT BELANGRIJK'

VREDE IS DE VRUCHT VAN GERECHTIGHEID

"We moeten blijven investeren in wat wij samen met Duitsland hebben opgebouwd. Heroverweging van de samenwerking in het binationale legerkorps zou een stabiel verkeer signaal zijn om de bandjes te verbreken, waaronder de drie nieuwe, die Artikel 5 van het Verdrag van Washington overnamelijk van belang achten. In het Strategische Concept zal de collectieve verdediging een prominente plaats behouden", zo reageerde minister De Graaf op het Chingdood-voorstel om de Duits-Nederlandse samenwerking op andere leest te schrijven.

Chingdood-voorstel van het Duits-Nederlandse legerkorps kan worden overgenomen. Het legerkorps zal worden opgeheven en de drie nieuwe legerkorpsen zullen worden opgezet. Het legerkorps zal worden opgeheven en de drie nieuwe legerkorpsen zullen worden opgezet.

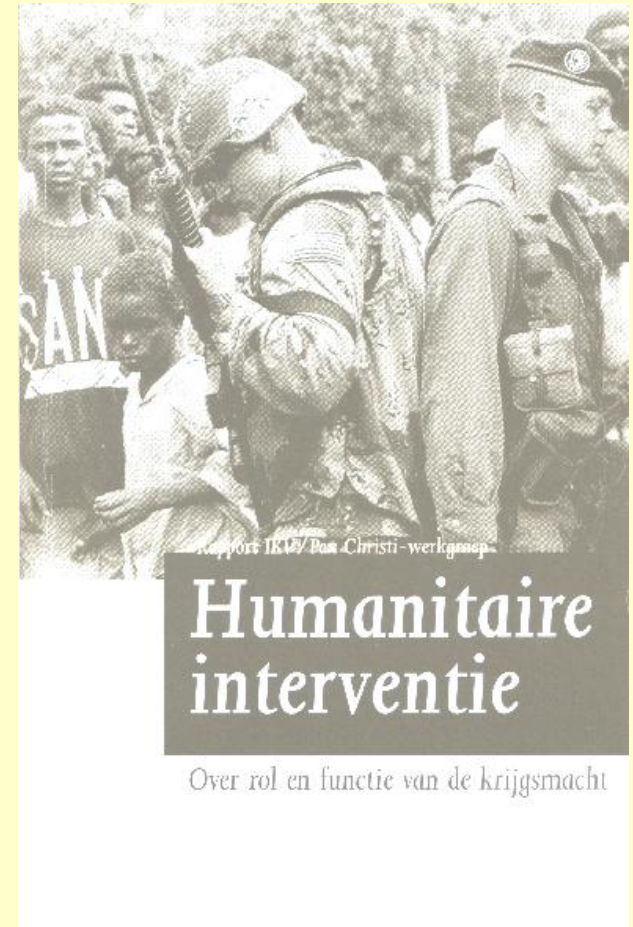
Vrede is de vrucht van gerechtigheid. Vrede is de vrucht van gerechtigheid. Vrede is de vrucht van gerechtigheid. Vrede is de vrucht van gerechtigheid.

De bijdrage aan de Strategische Toekomststudie is gebaseerd op de Bijbelse overtuiging dat vrede niet is afwezigheid van oorlog, maar dat vrede een vrucht is van gerechtigheid.

STRATEGISCHE TOEGANG

IKV / Pax Christi - rapport

1. **Inleiding en probleemstelling**
2. **“Om der gerechtigheid wille”**
3. **Humanitaire interventie: ja, wie is bevoegd en bekwaam**
4. **Interventie in Somalië**
5. **Bescherming door de internationale gemeenschap**
6. **Positiebepaling**

IKV / Pax Christi rapport

Tegenstelling in uitgangspunten

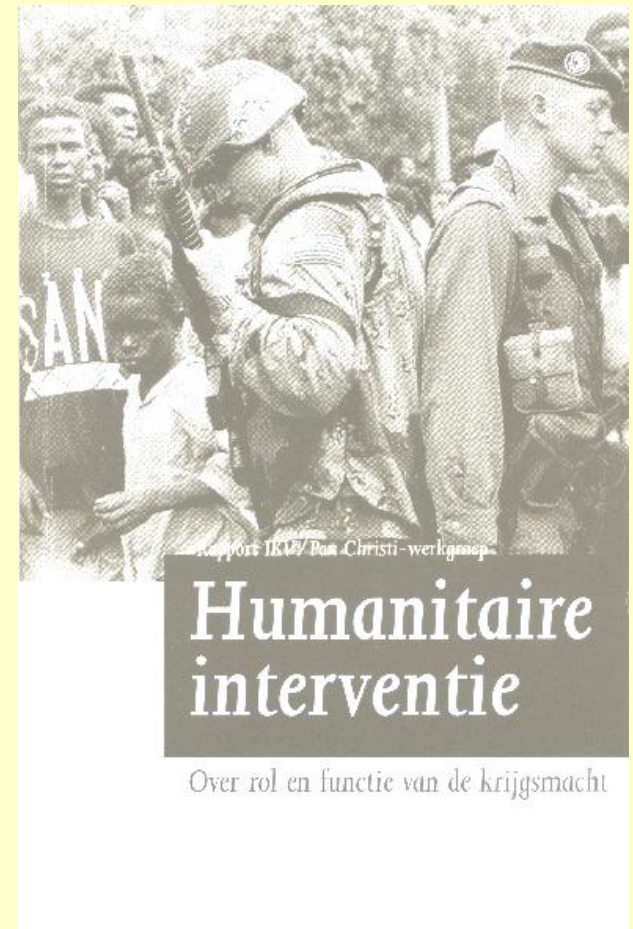
- de nieuwe normatieve grondslag, versus
- ervaringen van slachtoffers.

IKV / Pax Christi - rapport

De 2e tegenstelling;

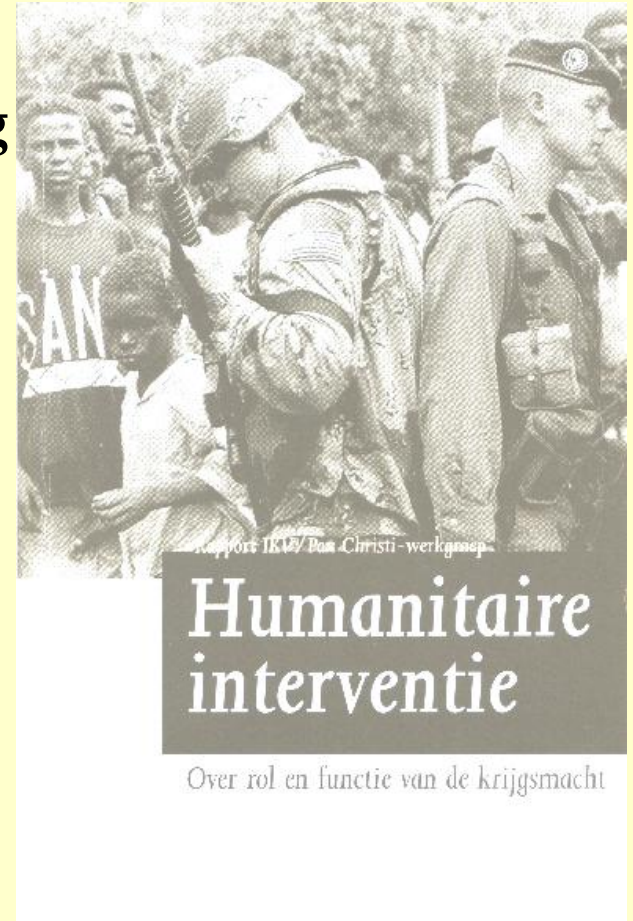
- **Leer van de rechtvaardige oorlog**
- **versus**
- **Pacifistische benadering**

IKV / Pax Christi - rapport

- **nieuwe normatieve grondslag voor krijgsmacht nodig**
- **ontwikkeling internationale rechtsorde nodig (probleem instemming Veiligheidsraad)**
- **breder beleid incl. Preventie, diplomatie, wederopbouw. Dus ook langdurig commitment.**
- **mandaat duidelijke doelstellingen**
- **eenhoofdige leiding**
- **samenwerking militairen + NGO's**
- **bij mislukking toch verantwoordelijk**

CONCLUSIES

Leer van de rechtvaardige oorlog

Augustinus

- **ius ad bellum**
- **ius in bello**

Leer van de rechtvaardige oorlog

Criteria

- rechtvaardig doel
- juiste intentie
- dwingende noodzaak
- wettig gezag
- waarheid
- integraliteit
- uiterst middel
- effectiviteit
- proportionaliteit
- navolgen oorlogsrecht

Pacifistische benadering

Gandhi

Menno Simonsz

- levenshouding
- strategie

Overzicht geschriften NH Kerk

- 1952 Herderlijk schrijven over oorlog en vrede
- 1956 Hoe dienen wij de vrede?
- 1962 Het vraagstuk van de kernwapenen. Nadere beschouwingen over oorlog en vrede
- 1964 Woord en wederwoord (nav het geschrift van 1962)
- 1979 Kernbewapening (het 'blauwe boekje')
- 1980 Pastorale brief over de kernbewapening (voor Oost-West verhouding, zie:)
- 1990 Verloren jaren?
- 1996 Hart en ziel voor Europa?

Thema's

- **Noodzaak tot verdere vernieuwing van de internationale rechtsorde**
- **Vernieuwing van de normatieve grondslag van de Nederlandse krijgsmacht**
- **Pastorale begeleiding van uitgezonden militairen en hun relaties**

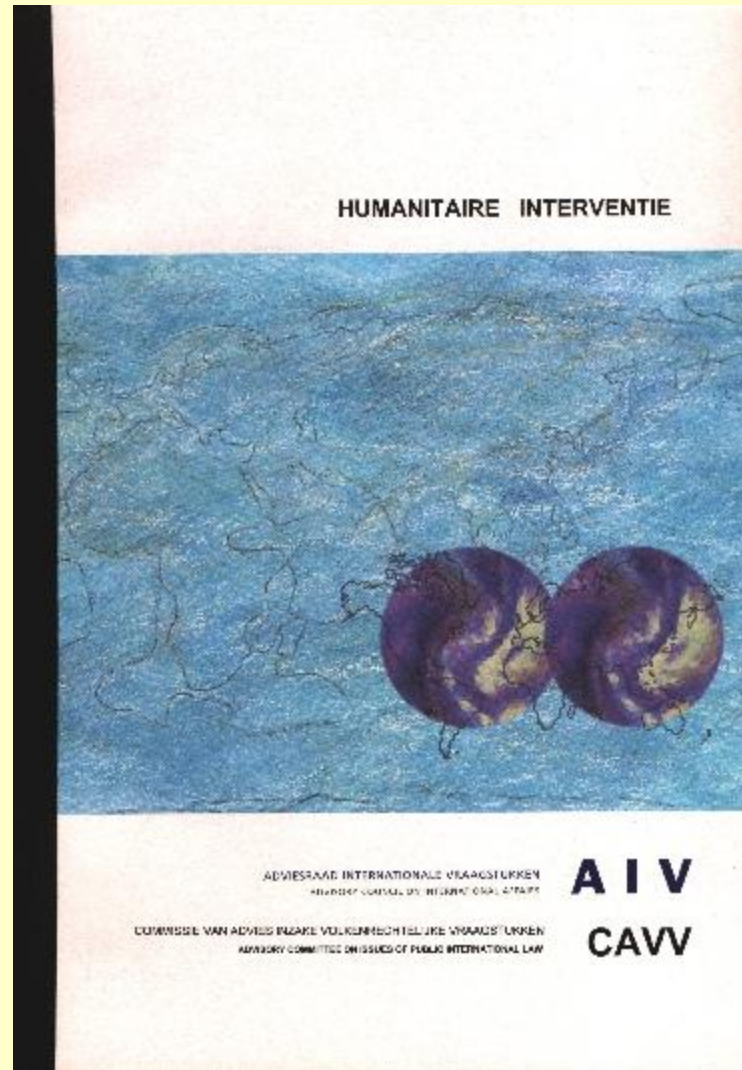
Oecumenische discussie

Seculiere discussie

AIV / CAVV

- Pleit voor ‘nood breekt wet’
- Nieuwe rechtsgrond nodig in VN
- Intussen toetsingskader nodig

Het VN - systeem

VN systeem gebaseerd op statensyteem

Na 1945 75% oorlog binnen staten, niet tussen staten

Nu verschuiving van nationale souvereiniteit naar rechten van de mens.

Maar dilemma:

- Veiligheidsraad blokkeert vaak ingrijpen.
- Tegelijk niet tornen aan grootste verworvenheid : geweldsmonopolie bij VN

Boutros Boutros-Ghali

An Agenda for Peace

Preventive Diplomacy,
Peacemaking and
Peace-keeping

Report
of the Secretary-General
pursuant to the statement adopted
by the Summit Meeting of the
Security Council on
31 January 1992

United Nations • New York, 1992

Internationale rechtsorde

Beslissingen van de Trio Synode:

- **Steun voor opstellen toetsingskader + nieuwe rechtsgrondslag bij militair optreden i.h.k.v. massale schendingen mensenrechten**
- **Informereren Wereldraad van Kerken**
- **Studie “leer rechtvaardige oorlog” en pacifisme**
- **Aandacht voor preventie en geweldloze conflictoplossing**

Normatieve grondslag krijgsmacht

Artikel 97 van de Grondwet.

- **Ten behoeve van de verdediging en ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk, alsmede ten behoeve van de handhaving en de bevordering van de internationale rechtsorde, is er een krijgsmacht.**
- **De regering heeft het oppergezag over de krijgsmacht.**

Normatieve grondslag krijgsmacht

*Vernieuwing defensiebeleid betekent
verdere verschuiving van defensie naar
interventie, ofwel van verdediging van
eigen huis en haard naar bescherming
van de internationale rechtsorde.
Hierdoor is de normatieve grondslag
van de krijgsmacht veranderd.*

Normatieve grondslag krijgsmacht

Beslissingen van de Trio-synode

- **Eigen kennis inzake conflictgebieden doen toekomen aan militairen**
- **Beschikbaar stellen van IKV / Pax Christi-brochure aan gemeenten**
- **Overleg plegen in oecumene over de normatieve grondslag**

Pastorale verantwoordelijkheid

Kerkdienst te velde

Pastorale verantwoordelijkheid

Sinds begin jaren '90 zijn zo'n 50.000 Nederlandse militairen en burgerpersoneel betrokken (geweest) bij vredesoperaties. Ingrijpende gevolgen: lang van huis, grotere risico's, getuige van verschrikkingen, morele dilemma's. Ethische voorbereiding en pastorale begeleiding ook voor het thuisfront van belang.

Pastorale verantwoordelijkheid

Besluiten van de Trio Synode

- **Voorbeden gemeenten vragen**
- **Noodzaak bezien van nieuwe versie van brochure uit 1994 - “De Geur van Oorlog” - over pastorale begeleiding uitgezonden militairen**

Overzicht besluiten

Bijdragen aan ontwikkeling internationale rechtsorde

- **toetsingskader + nieuwe rechtsgrondslag**
- **Wereldraad van Kerken**
- **“leer rechtvaardige oorlog” en pacifisme inclusief preventie en geweldloze conflictoplossing**

Bijdragen aan vernieuwing normatieve grondslag krijgsmacht

- **Eigen kennis conflictgebieden toekomen aan militairen**
- **IKV / Pax Christi-brochure**
- **Overleg in oecumene over normatieve grondslag**

Pastorale verantwoordelijkheid krijgsmacht en samenleving

- **Voorbeden gemeenten vragen**
- **Brochure “De Geur van Oorlog”**

VRAGEN ??

Met dank aan het Ministerie van
Defensie voor het gebruik van het
fotomateriaal